

Anderzijds geeft een dergelijke aanpak wel een overzicht van het oeuvre van een bepaald auteur, maar is hij minder geschikt voor het behandelen van één werk. Daarvoor zal men toch moeten terugvallen op specifiekere werkjes zoals die van de cursorische lectuurreksen.

Het „totaalbeeld” dat men hier wil neerzetten, heeft dan ook meer betrekking op de individuele auteurs dan wel op het Vlaamse proza na 1945. In een inleidend artikel van Marcel Janssens wordt weliswaar geprobeerd een historisch overzicht te geven van 42 jaar Vlaams proza (de selectie werd afgerond op 1 september 1987), maar dat is binnen een bestek van vijf bladzijden natuurlijk niet mogelijk. Het kan niet anders dan dat hier weer het denken-in-stromingen opduikt, wat, zoals geweten, de meeste auteurs niet zint en de meeste lezers onverschillig laat. Overigens valt hier ook op dat in deze inleiding vrij academisch geargumenteed wordt, wat volgens de verantwoording geenszins de bedoeling was (zie boven). Men mag inderdaad wel eens de aandacht vestigen op minder gelezen auteurs en hun buitenlandse voorbeelden, maar het uitgangspunt wordt niet consequent doorgetrokken. De lezer blijft m.i. in de kou staan. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de aandacht die aan leesgedrag in Vlaanderen wordt besteed: nihil. Ik had in de inleiding liever iets vernomen over het feit dat auteurs mét naam zoals Claus, Boon en velen van de jongere generaties in Nederland publiceren.

Ik had ook graag willen bevestigd zien dat lezen in Vlaanderen geen vergeten, Bokrijks ambacht is - over de verschuiving van boeken naar tijdschriften is nogal wat te doen geweest. De lezer wordt hier wat betutteld. De schrijver en haar/zijn werk staan nog steeds centraal en gelden als uniek gegeven.

Andere bedenkingen zijn reeds af te leiden uit de titel: er worden geen Nederlandse auteurs opgenomen, wat jammer is voor Mulisch, Hermans en co. die toch zelden in de ramsj-bakken terechtkomen, maar vaak gelezen worden. Vooral de jongere generaties zijn de dupe omdat net op het moment dat ze zich aanbieden de selectie gemaakt is (zo wordt Tom Lanoye wel vermeld in het inleidend artikel maar komt hij niet voor in de lijst van de „94”). Als men thematisch wil werken met verschillende werken (ook buitenlandse) komt men niet aan zijn/haar trekken.

Ondanks het feit dat negatieve argumenten hier over de meerderheid beschikken (vanuit onderwijsstandpunt), helt de balans voor mij over in het voordeel van *Geboekstaafd*. De kritiek treft niet zozeer de samenstellers en recensenten die dit boek hebben gemaakt, maar wel het ontbreken van enige coördinatie tussen mensen die reeds in literatuur geloven en mensen die literatuur willen bevorderen.

Als we als criterium het uitgangspunt hanteren (Vlaams, na 1945, proza) is dit een boek dat in meerdere exemplaren in de schoolbibliotheek thuishoort. De bezwaren die hierboven werden uitgesproken, gelden vooral de discussie over literatuur in het taalonderwijs. Dat valt buiten de bedoeling van dit boek. Het is erg bruikbaar als naslagwerk(je).

Walter De Hert, Verbondstraat 90, 2000 Antwerpen.

## Taal voor alledag

*Blok, H., Taal voor alledag. Feiten en meningen over het taalgebruik van LBO- en MAVO-leerlingen in alledaagse situaties, Den Haag, Stichting voor Onderzoek van het Onderwijs, 1987. (Selecta-reeks).*

Door de stichting Centrum voor Onderwijsonderzoek (SCO) van de Universiteit van Amsterdam zijn tal van peilingsonderzoeken verricht en nog aan de gang naar de kwaliteit van het moedertaalonderwijs. Dergelijke onderzoeken leveren tevens een belangrijke bijdrage aan de doelstellingsdiscussie.

Het SCO-project „Functionele taalvaardigheid van LBO (lager beroepsonderwijs)- en MAVO (middelbaar algemeen voortgezet onderwijs)-leerlingen” liep van 1980 tot 1987. In de loop van het

project zijn verscheidene deelrapporten verschenen (o.m. Blok en De Gloppe 1983: Taal voor het leven - zie recensie in Vonk 1985/2). De publikatie „Taal voor alledag” is het samenvattend eindrapport van het onderzoeksproject en tevens het proefschrift van de auteur.

De titels van de publikaties geven al een eerste indicatie van wat de onderzoekers met functionele taalvaardigheid bedoelen. Blok wijdt het volledige tweede hoofdstuk aan de analyse van het begrip. Hij komt tot volgende definitie: „Als ik het over iemands functionele taalvaardigheid heb, dan heb ik het over de mate waarin iemands taalprogramma effectief is in alledaagse taalgebruikssituaties” (p. 41). Met „taalprogramma” wordt een verzameling regels aangeduid die in de geest (of in het centrale zenuwstelsel) opgeslagen zijn. Met de term „alledaagse taalgebruikssituaties” worden die situaties bedoeld die ofwel heel frequent zijn (en dus elke dag kunnen voorkomen), ofwel heel gewoon zijn (en dus iedereen kunnen overkomen).

Om de naschoolse taalgebruikssituaties op het spoor te komen waarmee afgestudeerden van LBO en MAVO te maken krijgen, werden interviews en enquêtes afgenomen van oud-leerlingen (hoofdstuk 3). Zeven taalgebruikssituaties werden er uit gelicht en geoperationaliseerd in taalproeven, die afgenomen werden bij 400 laatstejaars LBO en MAVO (16-jarigen aan het eind van de leerplicht): voor jezelf korte notities of aantekeningen maken, het algemene nieuws in de krant lezen, informatie opzoeken in gidsen of in naslagwerken, mondeling informatie vragen, luisteren (en kijken) naar informatieve programma's, een brief schrijven aan een officiële instantie waarin je gevraagde informatie verschaft of zelf om inlichtingen vraagt, en een lange of dikke handleiding lezen van een formulier dat je moet invullen (hoofdstuk 4).

Om een referentiekader voor de resultaten op te stellen werden de proeven vooraf voorgelegd aan 50 „bevoorrechte” beoordelaars (leerkrachten, ouders, onderwijsbestuurders). Aan hen werd gevraagd te voorspellen welke score de leerlingen zouden behalen, en welke score wenselijk zou zijn (hoofdstuk 5). Een vergelijking van de feitelijk behaalde scores met de voorspelde scores maakt de resultaten van het peilingsonderzoek interpreteerbaar (hoofdstuk 6). Hoofdstuk 7 belicht de betekenis van de resultaten voor een aantal betrokkenen, en plaatst kritische kanttekeningen bij het onderzoek.

De publikatie is een wetenschappelijke dissertatie, die in Vlaanderen wellicht alleen onderzoekers, leerplanontwikkelaars en lerarenopleiders zal interesseren. Voor Nederlandse leraren is het eveneens boeiend om te weten in welke mate LBO- en MAVO-leerlingen zich in alledaagse taalgebruikssituaties uit de slag trekken, gezien in het licht van wat men ervan verwacht. Vlaamse leraren moeten voor soortgelijke informatie nog even wachten op de resultaten van het Vlaamse onderzoeksproject over „de kwaliteit van het moedertaalonderwijs” (1).

#### NOTEN

(1) Op 1 januari 1988 is aan de UIA (departement Didactiek en Kritiek) het onderzoeksproject „De kwaliteit van het moedertaalonderwijs” van start gegaan voor een periode van drie jaar (promotor: Frans Daems, wetenschappelijke medewerkers: Gino Leroy en Rita Rymenans). Er werden drie onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Welke verwachtingen of eisen in verband met de schrijf- en leesvaardigheid van afgestudeerden van het secundair onderwijs leven er in het bedrijfsleven (professionele taalvaardigheid), het hoger onderwijs (studietaalvaardigheid), en de samenleving als zodanig (functionele taalvaardigheid)?
  2. Voldoet de feitelijke schrijf- en leesvaardigheid van de leerlingen uit het zesde jaar secundair onderwijs van de provincie Antwerpen aan de eisen die in 1. geformuleerd werden? Hoe is hun attitude ertegenover?
  3. Is het onderwijsaanbod geschikt om de in 1. geformuleerde doelstellingen op een adequate manier te bereiken?
- Over de resultaten zal te gelegener tijd in Vonk gerapporteerd worden.

Rita Rymenans, Romeinse Put 50, 2520 Edegem.